

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. Utrùm constitutivum Divinæ naturæ sit aseitas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

Ad rationem *secundo loco* in contrarium allatam tam facile negatur antec. quam ab Adversariis ponitur. Ad tertium distinguo antec. est infinita formaliter in omni genere, ita ut Essentia dicat formaliter infinitudinem omnis generis explicitè, nego, ut illam dicat implicitè; concedo antec. & nego consequent. Rursus: Essentia DEI est optimum bonitate suæ linearè explicitè, & aliarum linearum implicitè & radicaliter, conc. aliarum linearum bonitate explicitè, nego.

Ad quartum: Est quod essentia composita constitui possit ex pluribus mutua prioritate importantibus, ut est essentia physica ex materia & forma; metaphysica ex genere & differentia; artificialis, ex præmissis & conclusione; simplicissima tamen essentia omnis compositionis experte, ejusmodi mutua prioritate in sui constitutione non potest admittere: cum in meliori Philosophia & Theologia creaturarum qualitatibus simplices essentia (ut verbi gr. formalis beatitudo) ex pluribus ordine

naturæ sibi succedentibus intrinsecè constitui non possint.

Ad rationes pro infinitate productas quoque 2. Respondeo & ad 1. disting. antecedens, Essentia divina secundum se hoc est in conceptu explicito essentia est infinita radicaliter conc. formaliter nego: sed non nisi per infinitatem est infinita, formaliter conc. radicaliter nego.

Ad 2. distinguo maj. debet constitui per prædicatum incommunicabile modo infinito, & participato, concedo; modo finito & participato, nego. Item: debet constitui per prædicatum incommunicabile, & quod sit prima radix cæterorum, concedo; secus, nego. Certè etiam immensitas DEI est incommunicabilis creaturis; nec tamen ipsa Deitatem constituit, quia fluit ex alio priori prædicato, & in afeitate (etiam incommunicabilem creaturis) reducitur: ergò ob eandem rationem infinitas non potest esse constitutum Deitatis.

ARTICULUS III.

Utrum constitutum Divina natura sit afeitas?

SUMMARIA.

1. Significatum afeitatis.
2. *Authoritates opposita.*
3. *Opponitur transcendencia.*
4. *Instantia à conceptu generico animalis & entis.*
5. *Instantia de esse ab alio.*
6. *Authoritas pro afeitate ex S. Scrips.*
7. *Ex Doct. Angelico.*
8. *Quid significet nomen DEI, qui est.*
9. *Afeitas est ultima actualitas in linea essendi.*
10. *Facit DEVM differre ab omni alio, quod non est DEVS.*
11. *Et quidem primò differre.*
12. *Est ultima actualitas etiam in specifica linea essendi.*
13. *Essentia distinguitur ab esse tantum virtualiter extrinsecè.*
14. *Natura & attributa in afeitate tantum conveniunt implicitè.*
15. *Disparitas inter rationem animalis & afeitatis.*
16. *Eadem paritas & instantia retorquetur.*
17. *Quomodo esse à se possit explicitè pertinere ad attributa.*
18. *In instantia de esse ab alio major disparitas, quam paritas.*

§. I.

Rationes contra afeitatem.

NOta. Quamvis ex modo significandi *Afeitas* videatur esse prædicatum negativum, & dicere negationem causæ: tamen ex parte rei significata est prædicatum intrinsecum & positivum, & significat ipsum esse divinum in supremo gradu perfectitatis. Est enim perfectitas independentiæ à subjecto, quæ convenit substantiæ ut sic. Est perfectitas independentiæ ab alia componente; & hæc convenit substantiæ secundæ. Est perfectitas independentiæ ab alio supposito sustentante; & hæc est perfectitas substantiæ primæ. Est tandem perfectitas

independentiæ ab omni causa influente, & hæc est perfectitas substantiæ increata & infinita. Igitur per *Afeitatem* nihil aliud intelligimus, quam esse independentens ab omni quacunque causa influente.

Contra hanc afeitatem opponitur primò *authoritas Doct. Angel.* in 1. dist. 19. q. 2. a. 1. ad 1. dicentis, quod *essentia divina secundum intellectum est prius, quam esse suum.* Et a. 2. in corp. *Esse divinum est idem cum eo, cuius est esse, sed differt ratione.* Et q. 10. de verit. a. 12. ad 9. dicit, quod *ea, quæ sunt ratione distincta, non semper possunt cogitari ab invicem separata, quamvis separatim cogitari possint; & quamvis enim DEVS cogitari possit sine hoc, quod ejus bonitas cogitur, non tamen potest cogitari, quod sit DEVS & non sit bonus: unde licet in DEO distinguatur, quod est, & esse ratione, non tamen sequitur, quod possit cogitari non esse.*

Ex quibus ducitur hoc argumentum: quod præsupponit essentiam DEI constitutam, & sine quo essentia DEI cogitari potest, illud prædicatum non est primò constitutum essentia DEI, sed esse (quod intelligitur per afeitatem) præsupponit ipsam essentiam, & essentia potest præcisa ab esse cogitari: ergò esse non potest agnoscere pro constitutivo Divinae essentia. Sed neque constitutum essentia potest virtualiter & ratione ratiocinata distinguui ab essentia: hoc ipso enim forent conceptus objectivi adæquate inter se diversi; atqui juxta S. D. essentia & esse distinguuntur inter se ratione: ergò esse non potest dici constitutum essentia divina.

Secundò. Nullum prædicatum transcendens omnem formalitatem & perfectionem Divinam potest metaphysicè constituere Divinam essentiam: sed esse à se est prædicatum transcendens omnes perfectiones, omnesque lineas attributales DEI: ergò non potest metaphysicè constituere essentiam divinam. Minor, patet quia sicuti quicquid in

DEO

DEO est, DEUS est, ita etiam ens à se, unum, verum, bonum, infinitum, &c. Majorem probat Godoy: Prædicatum constitutum divinæ essentia debet eandem non tantum distinguere ab omni eo, quod non est DEUS, sed etiam ab omni perfectione, quæ non est divina essentia: nam in præsentibus inquirimus formalitatem expressivam Divinæ naturæ sub proprio conceptu naturæ, quatenus ab attributis distincta: sed hoc non potest præstare ullum prædicatum transcendens: quia sub qua ratione duo extrema conveniunt, per illam rationem distingui nequeunt, sed sub prædicatis transcendentibus Divina essentia convenit cum attributis: ergo per illa ab attributis distingui nequit.

Confirm. primò. Animal non potest hominem à bruto distinguere, neque ens substantiam à accidente; quia in prædicato & generico gradu animalis homo cum bruto, & in analogico ac transcendentali conceptu entis substantia convenit cum accidente; ergo nec esse à se potest naturam DEI distinguere ab attributis; quia in hoc prædicato natura & attributa concordant, idque omnes Divinas perfectiones transcendentaliter pervagatur, quemadmodum ob eandem transcendentiam nec ratio actus puri, perfecti boni, &c. Divinam naturam constituit aut distinguit.

Confirm. secundò. Quando quaritur in quo proprie consistat essentia, vel natura hominis? non bene respondes, consistere in abalitate, seu esse ab alio, quia est ratio nimis communis involuta in omnibus proprietatibus & accidentibus hominis: ergo si quaratur, in quo proprie consistat essentia & natura DEI? non bene respondes, in esse à se, quia non sola essentia DEI, sed quicquid de DEO dicitur, est ens à se.

§. II.

Fundamenta pro aseitare.

Probatum primò autoritate S. script. Exodi 3. DEUS à Moysse suum nomen rogatus, respondit: Ego sum, qui sum. & ipse dein Moyses ad populum: qui est, misit me ad vos. Ubi nota, in Hebræo expressum fuisse nomen Jehova tetragrammaton, omnium divinorum Nominum sacratissimum, maximeque DEO proprium, cujus significatum exprimitur illis vocibus *est qui est*, ut proinde *esse per essentiam, esse à se, esse fontale & originale*, formali causalitate respectu omnis esse creati, & virtuali respectu omnis esse attributalis increati, sit maxime DEO proprium ejusque quidditativum conceptum explicet.

Quæ etiam videtur esse mens S. D. cum q. 7. de pot. 2. & hic q. 3. a. 3. in c. dicit: *DEUS non tantum est sua essentia, sed etiam suum esse, & q. 13. a. 11. Cum esse DEI sit ipsa ejus essentia.*

Respondent per nomen *qui est*, DEUM denominari tanquam pelagus substantiæ infinitum sub communi conceptu entis increati contradistincti à creaturis, non verò exprimi determinatam rationem naturæ, de qua hic quaritur. Sed *Contrà*. DEUS per hoc nomen longè familiaritè & expressius manifestavit Moysi suam essentiam, quàm præcedentibus Patriarchis; sed illis utique erat cognitivus secundum communem rationem entis increati,

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I,

& incausati: ergo per hoc nomen *qui sum*, magis determinatam specificam & differentialem rationem suæ essentia Moysi manifestavit. Major liquet ex seq. c. 6. Ex v. 3. Ubi DEUS loquitur: *Ego Dominus, qui apparui Abraham, Isaac, & Jacob in DEO omnipotente & nomen meum Adonat* (in Hebræo est nomen tetragrammaton) *non indicavi eis*. ergo Moyses longè expressius in hoc nomine & magis quidditative divinam inspexit essentiam, quàm illi PP. quibus illud erat abditum: & quâ aliâ ratione, nisi quia in hoc nomine intellexit primarium & fontale prædicatum Deitatis, quod est esse per essentiam?

Accedit ratio primò: ultima actualitas divinæ essentia, quæ nec re, nec ratione distinguitur ab essentia, rectè assignatur pro constitutivo ipsius: *sed esse à se*, est ultima actualitas essentia; cum in linea essendi non detur ulterior actualitas, quam esse; ac præterea nec re, nec ratione distinguitur ab essentia; quia si vel solâ ratione distingueretur ab essentia, tunc essentia jam posset comparari ad actum essendi, tanquam perfectibile ad suum perfectivum, & consequenter posset fieri compositio rationis inter essentiam & esse, quod totum propter imperfectionem inclusam, in DEO cum fundamento in te concipi non potest.

Secundò. Per quod DEUS primò differt ab omni alio, quod non est DEUS, id rectè assignatur constitutivo essentia ipsius; sed per esse à se & incausatum DEUS primò differt ab omni ente creato, quod non est DEUS, quia ratio entis creati formaliter habetur per esse ab alio.

Dubitas fortè, an etiam primò differat? Ideò ratio est tertio. Per illud DEUS primò differt, per quod ita differt, ut omnia alia prædicata in illud resolvantur, & per quod omnia ad esse DEI, tanquam per ultimam differentiam contrahantur: sed per esse à se ita differt à creatis, ut cætera omnia prædicata divina in illud tanquam rationem à priori resolvantur, & ad esse DEI quasi contrahantur: ergo. Si enim quæras, cur DEUS sit infinitus, immensus, æternus, immutabilis, &c. rectè omnium horum rationem dabis, si respondeas: quia *est à se*: hujus autem rationem invenies nullam. Rursus: Rationes substantiæ, spiritus, sapientiæ, bonitatis, &c. quæ sunt communes DEO & creaturis, per quid aliud à creaturis trahuntur ad esse DEI, quàm per esse à se?

Respondent. Hæc omnia probare, esse à se constituit Divinam essentiam, eamque distinguere sub quâdam ratione communi, & ut distinctam ab omni creatura, non autem secundum specificam & determinatam rationem essentia; ut distincta ab attributis.

Sed *contrà*. Constitutum cujusvis lineæ est ultima & summa actualitas illius lineæ: atqui datur in DEO determinata & specifica linea essendi; ergo constitutum hujus determinatæ & specificæ lineæ essendi est ultima actualitas ipsius: Sed esse est ultima actualitas in linea essendi; ergo etiam sub specifica & determinata ratione constituit lineam essendi: Subsumo. Atqui Divina essentia specifica sumpta pertinet ad specificam lineam essendi (præsertim cum apud Authores, quibuscumque discepto, linea essentia & naturæ virtualiter non distinguantur)

D a

ergo

ergo etiam ut specificè sumpta pro suo constitutivo agnoscit esse. Quod nam esse? esse, inquam, irreceptum, fontalissimum, actualissimum, ut sic loquar, perfectissimum, uno verbo, esse à se.

§. III.

Respondetur ad fundamenta opposita.

13. **A**d testimonia ex S. Doct. adducta Resp. Per illa Doctorem Angelicum velle, quod essentia sit prior quam esse; sit ratione distincta ab esse, prioritate & distinctione fundatâ solum in imperfecto modo cognoscendi, & supra distinctionem virtuales extrinsecam, non autem fundatâ supra distinctionem intrinsecam (de quibus inf.) unde pariter patet, quid dicendum sit ad argumentum inde deductum: quod præsupponit essentiam jam constitutâ adæquatè cum fundamento intrinsecò & ex parte rei conceptâ, illam non constituit, conc. quod præsupponit constitutâ inadæquatè, cum fundamēto solum extrinsecò, & ex imperfecto modo cognoscendi, nego maj. & sic distinctâ min. nego consequent. Rursum: Constitutum essentia non potest esse virtualiter & ratione distinctum ab essentia, virtualiter intrinsecè conc. extrinsecè nego: ratione ratiocinatâ ex fundamento intrinsecò conc. extrinsecò, nego. ex quo nequitiam sequuntur conceptus objectivi adæquatè distincti.
14. Ad 2. nego majorem & minorem probationis: cujus alteram probationem distinguo: sub quâ ratione duo conveniunt, sub illa non distinguuntur; si conveniant tam formaliter, quam virtualiter, tam secundum conceptum explicitum, quam implicitum, concedo; secus nego: sed in prædicatis transcendentibus, e. g. afeitate, conveniunt natura & attributa DEI, formaliter & implicitè, concedo; virtualiter & explicitè, nego min. & consequentiam.
15. Ad 1. instantiam: dist. causalem antec. Ideo homo non differt à bruto per rationem animalis, quia in illa convenit cum bruto, uti nec substantia differt ab accidente per rationem entis &c. quia convenit tanquam in prædicato potenciali, generico, contrahibili, concedo; tanquam in prædicato summè actuali, & contrahente, nego antecedens & consequentiam. Unde patet manifesta disparitas inter rationem animalis respectu hominis, &

inter rationem afeitatis respectu attributorum: nam animalis, quia nominat gradum & partem potentialem naturæ humanæ, est contrahibile per partem formalem perfectiorem & actualiorem: atqui esse à se nominat summam actualitatem actûs puri, quæ non contrahitur, sed formalitates sapientiæ, bonitatis, &c. DEO & creaturis analogicè communes contrahit ad esse divinum.

Ideo sic retorqueri potest argumentum: quia animal & ens nominant formalitatem potentialem, imperfectam, ideoque contrahibilem, nequeunt distinguere hominem à bruto, & substantiam ab accidente: ergo à contrario, quia esse à se nominat purissimam actualitatem, estque contrahitivum aliarum perfectionum ad esse divinum, bene potest distinguere & constituere naturam divinam.

Si contentiosè extorquere velis, esse à se pertinere etiam ad explicitos conceptus, & definitiones attributales. Respondet primò Magnif. Stadlmair lo. cit. & August. a V. M. hoc concedi posse de esse à se inadæquatè sumpto, prout solummodò dicit actualissimam perfectitatem lineæ particularis & attributalis; non verò de esse à se adæquatè sumpto, prout est formale complementum lineæ entitativæ & radicaliter omnium linearum. Respondet secundò Illustrissimus Reding loco cit. n. 13, quòd juxta communem Philosopherum subjectum ingrediatur definitionem proprietatum; cum igitur secundum nostrum modum intelligendi attributa divina comparentur ad divinam essentiam tanquam accidentia propria ad quælibet subjectum: ideo etiam divinam essentiam, & consequenter ejusdem essentia ultimam actualitatem, hoc esse esse à se debere ingredi conceptum & definitionem attributorum.

Ad secundam instantiam patet responsio ex pri. 8. mo dictis: nam quia esse ab alio est prædicatum potentialissimum, ideoque ineptum ad constituentiam aut distinguendam hominis naturam (cum omnis distinctio, differentia, constitutio ab actu proveniat) requirit gradus differentiales superadditos; ideoque inquirenti naturam hominis, ineptè respondes per esse ab alio: atqui esse à se dicit purissimam actualitatem non contrahibilem, sed contrahentem, ideoque DEUS ipse Moyfi Divinum nomen & quidditatem inquirenti non nisi per esse à se respondit: *sum qui sum.*

ARTICULUS IV.

*Utrum intelligere radicale, vel actuale sit constitutivum
Divinae essentia?*

S U M M A R I A.

1. Impugnatur intelligere actuale ex D. Th. eo quod non sit virtus radicalis intelligendi.
2. Quia objectum præsupponitur actui potentia.
3. Quia operatio præsupponit principium, à quo emanat.
4. Instantia de generatione activa Patris.
5. Instantia de relatione.
6. Instantia de gratia Sanctificante.
7. Instantia de beatifica visione.
8. Opponitur prioritas immaterialitatis.
9. Paritas scientia virtualiter distincta ab essentia.
10. Defenditur intelligere actualissimum ex S. D. per quem intelligere DEI est ejus essentia, & per quem intelligere & esse.
11. Idem est intelligere & esse.
12. Ita DEVS est suum vivere, sicut suum esse & intelligere.
13. Intellectus & intellectum sunt idem omnibus modis.
14. Fundamentum ex ratione ultima actualitatis in linea intelligibili.

15. Ex